
Ujede na Volovji rebri

Verzija 1

Tomaž Jančar, 19.2.2009

Metode

Metoda dela je podrobno opisana v Elaboratu o planinskem orlu (Jančar et al. 2009).

Rezultati

Rezultate o opazovanih ujedah podajamo le za vse tri DOPPSove sistematične popise (spomladi 2005 ter jeseni 2006 in 2007). Samo za beloglavega jastreba podajamo tudi podatke o naključnih opazovanjih izven sistematičnih popisov.

Sumarni podatki o opazovanju ujed v treh sistematičnih popisih ujed so predstavljeni v *Prilogi 1*. Skupaj smo zabeležili 1047 opazovanj ujed. Najpogosteje opazovane vrste ujed so kanja, navadna postovka, sršenar in planinski orel.

V *Prilogi 2* podajamo pregled števila preletov ujed skozi območja posameznih vetrnic. Pregled je na voljo samo za čas sistematičnega popisa jeseni 2007. V tem času smo zabeležili 626 primerov preletov ujed skozi območja vetrnic.

Daleč največ časa so se v območju vetrnic zadrževale navadne postovke. V poletnem času je na območju načrtovane vetrne elektrarne stalo prisotnih več osebkov, hkrati se z enega mesta da opazovati do 10 osebkov. Zaradi stalne prisotnosti vrste na območju vetrnic je bila metoda beleženja neprimerna. Ocenjujemo, da postovke vsak dan več 1000 krat preletijo območja posameznih vetrnic.

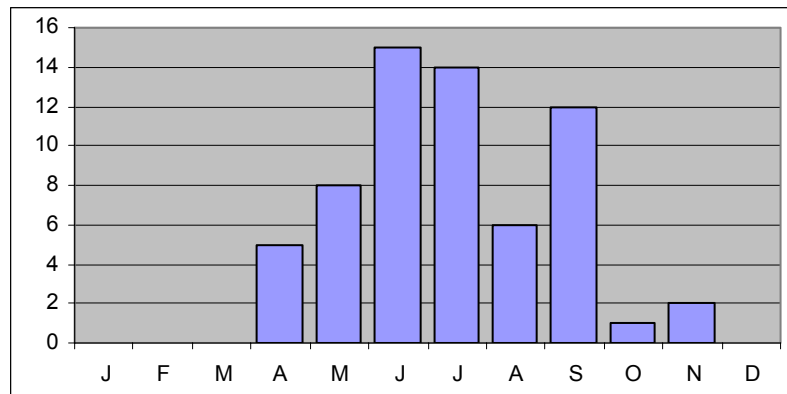
Druga najpogostejša vrsta je kanja. Tudi kanje so prisotne tako pogosto, da metoda ni omogočala kompletnega spremljanja števila preletov.

Beloglavi jastreb

Tabela 1: Podatki o opazovanju beloglavih jastreb zbrani naključno in v sistematičnih popisih.

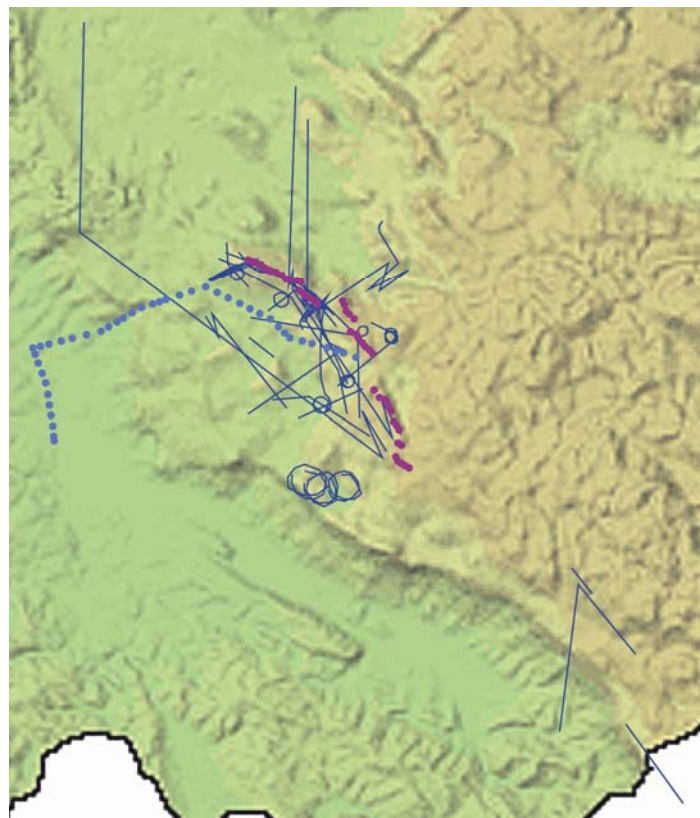
	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	skupaj
2001					1								1
2003						6	1						7
2004							3						3
2005					1								1
2006								2					2
2007				5		8	5	4	11				33
2008					6	1	5		1	1	2		16
	0	0	0	5	8	15	14	6	12	1	2	0	63

Slika 1: Razporeditev opazovanj beloglavih jastreb po mesecih.

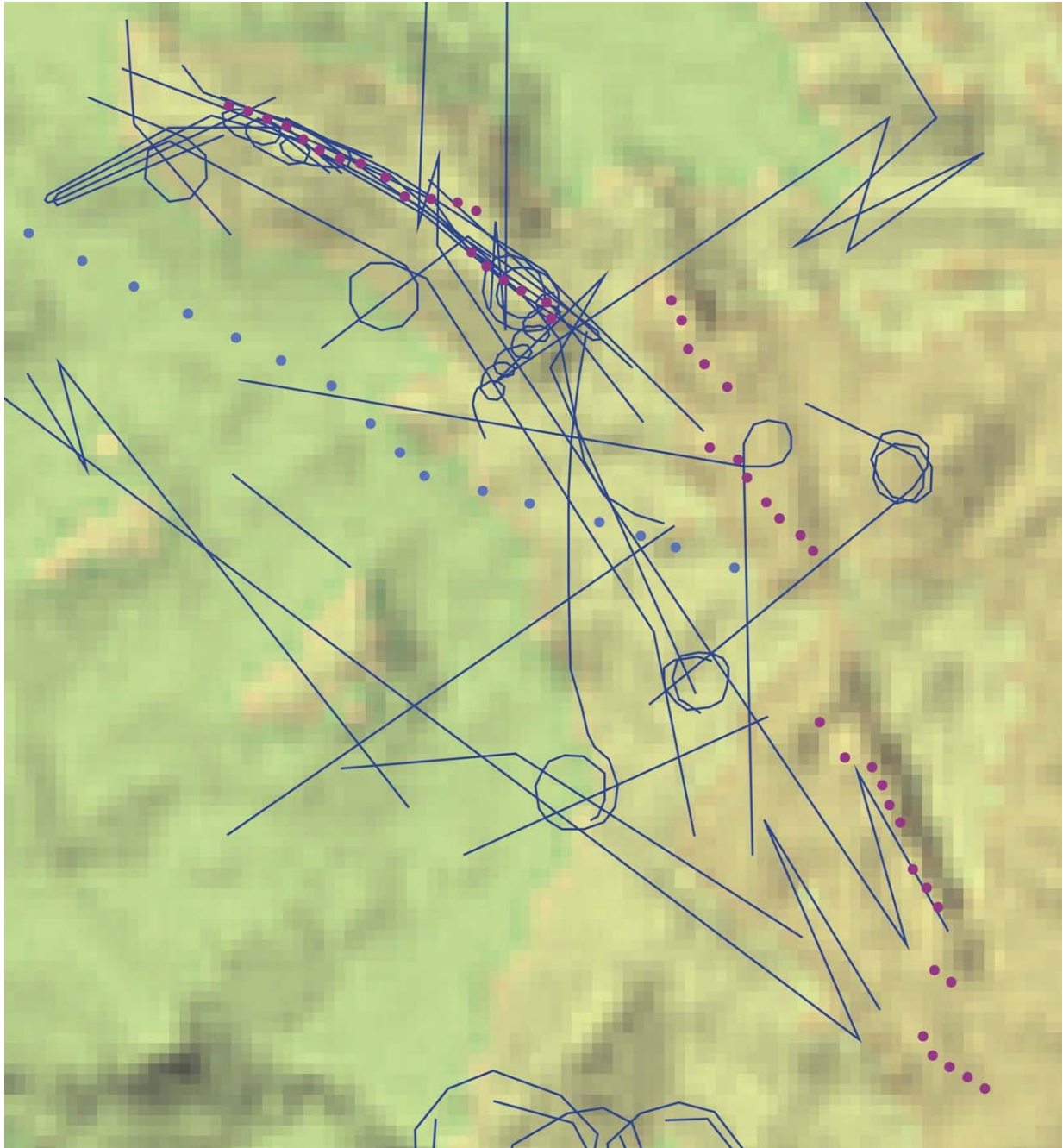

Linije letov smo lahko narisali za 31 od 63 opazovanj beloglavih jastreb. Za starejša opazovanja ti podatki namreč niso na voljo. Prav tako mogli narisati linij leta jastreb opazovanih 16.7.2008. Tega dne so 4 osebki jastreb dve uri intenzivno preletavali območje grebena Volovje rebri in vmes večkrat pristali na drevesih. Ocenjujemo, da so ta dan jastrebi preleteli območja posameznih vetrnic več 10 krat.

Slika 3: Zabeležene linije letov beloglavih jastreb na širšem območju volovje rebri [N = 31].

Slika 4: Zabeležene linije letov beloglavih jastrebov na ožjem območju načrtovane vetrne elektrarne Volovja reber, izsek iz Slike 3.

Beloglavi jastreb v Sloveniji velja za izumrlo vrsto. Zadnji podatki o gnezditvi so iz leta 1886 iz območja Julijskih Alp (Schultz 1890). V bližini Slovenije gnezdita dve populaciji jastrebov. Ena je v Karnijskih Alpah v Italiji, nedaleč od slovenske zahodne meje (Genero 2006). Najbližja gnezda so na območju zahodnih Julijskih Alp, od Slovenske meje oddaljena dobrih 10 km. Druga populacija, ki šteje okoli 100 parov, gnezdijo na kvarnerskih otokih Cres, Prvić in Krk na Hrvaškem (Radovič et al. 2003). Tukaj so najbližja gnezda od južne Slovenske meje oddaljena okrog 40 km. Cramp (1987) navaja, da je območje domovanja gnezdečih jastrebov v radiju med 50 in 60 km okoli gnezdišč. V skladu s tem sodi območje Volovje reber v območje domovanja jastrebov, ki gnezdijo na Cresu. Hrvaška populacija jastrebov je ostanek dalmatinske populacije, ki se je še sredi 20 stoletja raztezala od Kvarnerja do Dubrovnika in

se vztrajno krči. Populacija velja za kritično ogroženo (Radovič et al. 2003). Poleg lokalnih razlogov ogrožanja (zmanjševanje tradicionalne živinoreje, zastrupljanje zveri, krivolov) jo ogroža tudi presežek odseljevanja nad priseljevanjem. Razlog zato je verjetno v dejstvu, da ti jastrebi gnezdi v pečinah tik nad morjem, kar je za jastrebe nevajene tega moteča okoliščina (Pavkovič & Sušič 2006). Nedavna analiza viabilnosti populacije kvarnerskih jastreb kaže, da je populacija zelo ranljiva in da jo lahko prizadene vsak nepričakovan dogodek (Pavkovič & Sušič 2006).

Beloglavi jastrebi se v Sloveni pojavljajo v vseh delih leta, čeprav v hladni polovici leta zelo poredko. Več kot 95% opazovanj je iz obdobja med majem in septembrom (Mihelič & Genero 2005).

Orel kačar

Orla kačarja smo v sistematičnih popisih opazovali samo spomadi, maja in junija. Videti je, da je vrsto na Volovji rebri najlažje opazovati julija, ko sistematičnih popisov nismo izvajali. Aleš Jagodnik je leta 2008 kačarje fotografiral pri šest naključnih obiskih: 27.4., 31.5., 8.6.m 4.7., 11.7. in 19.7. (glej: <http://www.ajo.si/blog/category/orel-kacar/>).

Kačar verjetno gnezdi v bližini Volovje rebri, vendar se z iskanjem gnezda ni doslej še nihče ukvarjal.

Priloge:

1. Podatki o opazovanjih ujed po posameznih popisnih dnevih v sistematičnih popisih 2005-2007
2. Podatki o zadrževanju ujed na območju načrtovanih vetrnic na Volovji rebri in o številu preletov skozi območja posameznih vetrnic v popisu jeseni 2007

Literatura

- CRAMP, S. (1987): Handbook of the Birds of Europe the Middle East and North Africa. Volume II Hawks to Bustards. Oxford University press, Hong Kong.
- GENERO, F. (2006): Status of the Eurasian Griffon Vulture *Gyps fulvus* in Italy in 2005. Pp.: 108-115. In: HOUSTON, D.C. & S.E. PIPER (eds). Proceedings of the International Conference on Conservation and Management of Vulture Populations. 14-16 November 2005, Thessaloniki, Greece. Natural History Museum of Crete & WWF Greece. 176 pages.
- Jančar, T., T. Mihelič, B. Rubinič & P. Kmecl (2009): Elaborat o planinskem orlu za Presajo vpliva VE Volovja reber na naravo. Verzija 2. Tipkopišno poročilo narejeno za ARSO. DOPPS februar 2009.
- MIHELIČ, T. & F. GENERO (2005): Occurrence of Griffon Vulture *Gyps fulvus* in Slovenia in the period from 1980 to 2005. *Acrocephalus* 26 (125): 73–79.
- PAVOKOVIČ G. & G. SUŠIČ (2006): Population Viability Analysis of (Eurasian) Griffon Vulture *Gyps fulvus* in Croatia. Pp.: 75-86. In: HOUSTON, D.C. & S.E. PIPER (eds). Proceedings of the International Conference on Conservation and Management of Vulture Populations. 14-16 November 2005, Thessaloniki, Greece. Natural History Museum of Crete & WWF Greece. 176 pages.
- RADOVIČ, D., J. KRALJ, V. TUTIŠ & D. ČIKOVIĆ (2003): [Red data book of threatened birds in Croatia]. Crvena knjiga ugroženih ptica Hrvatske]. Ministry of Environment of Republic of Croatia.

- SCHULZ, F. (1890): Verzeichnis der bisher in Krain beobachteten Vogel. Museal vereines für Krain. Laibach.

Tabela 1: Podatki o opazovanjih ujed po posameznih popisnih dnevih v sistematičnih popisih 2005-2007

Vrsta	3.5.2005	8.5.2005	13.5.2005	16.5.2005	22.5.2005	23.5.2005	29.5.2005	2.6.2005	7.6.2005	13.6.2005	SKUPAJ 2005	29.8.2006	2.9.2006	5.9.2006	12.9.2006	19.9.2006	22.9.2006	27.9.2006	SKUPAJ 2006	10.8.2007	15.8.2007	15.8.2007	20.8.2007	25.8.2007	30.8.2007	4.9.2007	4.9.2007	8.9.2007	9.9.2007	9.9.2007	14.9.2007	19.9.2007	20.9.2007	20.9.2007	22.9.2007	23.9.2007	25.9.2007	30.9.2007	SKUPAJ 2007	VSE SKUPAJ			
<i>Pernis apivorus</i>			1				8	1	7	8	25	11	7	10					28	10		p	5	9	7	6	1		p	5	p	19		1		1				p	p	66	119
<i>Milvus migrans</i>																																1								1	1		
<i>Gyps fulvus</i>					1						1	2							2			4							4						6				1	15	18		
<i>Circaetus gallicus</i>				2	6		7		4	5	24								0					4					4		1								9	33			
<i>Circus aeruginosus</i>			1			1					2	22	5	13	1	1			42					2	1				1		14	3	1					3	25	69			
<i>Circus cyaneus</i>																																		2				2	2				
<i>Circus pygargus</i>		1		1	1					1	4		1	2		1			4																				3	8	15		
<i>Accipiter gentilis</i>							1				1		2			4			6		1			2	1						1								3	8	15		
<i>Accipiter nisus</i>				2	2		2			1	7	3	1	2	1	2	1		10	3	5	3		4	3				1		7	1	1	2			4	5	39	56			
<i>Accipiter sp.</i>											4								4				1	1						1									3	7			
<i>Buteo buteo</i>	4	6		10	14	2	12	2	13	18	81	9	18	18	6	5			56	24	1	8	13	11	7	2		1	12	2	32	4	9	11	3	3	9	1	153	290			
<i>Aquila chrysaetos</i>	3		3	3	1	4	4	3	3	4	28	3	1	1		2	1	1	9	2	1	3		3	6			5	9	1	11			5	8	2	1	62	99				
<i>Hieraaetus pennatus</i>	1							1			2																													2	2		
<i>Pandion haliaetus</i>												1							1										1			1							2	3			
<i>Falco tinnunculus</i>	2	1	4			1	1		7	5	21	1	11	15	9	9		1	46	5		22	1	30	46			6	2		13	7	5	2	7	2	19	9	176	243			
<i>Falco vespertinus</i>	2	3				2					7		3						3																				0	10			
<i>Falco subbuteo</i>			1								1							2	2																			1	1	4			
<i>Falco peregrinus</i>	1	1									2								0												2	1		2	1	1	1		8	10			
<i>Falco sp.</i>																					1				1						1								3	3			
	1		1			4					6		2			4	1		7	12		1		5	7	3	1	1			9			1				3	42	55			
SKUPAJ	14	12	10	19	25	14	35	6	35	42	212	52	51	65	17	28	3	4	220	56	9	42	24	73	76	9	2	12	39	3	111	18	22	24	19	14	41	21	615	1047			

Priloga 2:

Podatki o zadrževanju ujed na območju načrtovanih vetrnic na Volovji rebri v popisu jeseni 2007. LEGENDA. Stolpci A do H: sektorji vetrnic (glej Sliko 6 v elaboratu o orlu); RUMENO - podatki o številu preletov ujed skozi območja posameznih vetrnic prikazano sumarno po sektorjih: SK - skupno število preletov; št.os. - število osebkov, ki so bili opaženi pri preletu območja vetrnic; ZELENO - Število preletov ujed nad posameznimi sektorji načrtovanih vetrnic; ORANŽNO, Izven - število opaženih osebkov ujed, ki se niso približali območju načrtovanih vetrnic; MODRO - čas [v minutah] zadrževanja posameznih osebkov ujed znotraj območja vetrnic - osebki ujed za katere smo uspeli beležiti število preletov skozi območja vetrnic, v tem prikazu niso vključeni; VIJOLIČNO - skupno število opaženih osebkov.

	Št.preletov skozi območja vetrnic										Št preletov nad sektorji vetrnic								Izven	Čas zadrževanja v območju vetrnic [min]								SK št.os						
	A	B	C	D	E	F	G	H	SK	št.os.	A	B	C	D	E	F	G	H		SK	št.os.	A	B	C	D	E	F	G	H	SK	št.os.	SK	št.os.	
Pernis apivorus	1	12	5	15	22	5	30	3	93	38	1	2	2	3	13	3	1	0	25	18	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	72
Milvus migrans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gyps fulvus	0	17	3	0	0	0	0	0	20	3	3	2	2	0	5	2	0	0	14	7	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16	
Circaetus gallicus	0	3	0	0	2	0	0	0	5	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9		
Circus aeruginosus	1	1	6	7	1	0	1	0	17	16	0	0	3	1	2	0	0	0	6	6	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25		
Circus cyaneus	0	0	6	2	0	0	0	0	8	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2		
Accipiter gentilis	0	2	11	2	0	1	0	0	16	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8		
Accipiter nisus	0	7	21	23	2	1	4	1	59	27	0	0	1	0	2	1	4	0	8	5	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	41		
Accipiter sp.	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3			
Buteo buteo	1	29	17	48	20	2	23	16	156	63	1	3	3	4	12	2	1	2	28	20	57	0	0	0	20	10	0	150	0	180	15	155		
Aquila chrysaetos	11	29	20	10	2	0	1	1	74	33	1	0	2	2	0	3	6	1	15	9	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	68		
Pandion haliaetus	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2			
Falco tinnunculus	0	25	15	41	45	0	0	0	126	69	0	0	1	0	4	0	1	0	6	6	39	0	1045	325	940	245	0	0	0	2555	36	150		
Falco subbuteo	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1			
Falco peregrinus	0	4	4	1	0	2	1	0	12	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8			
Falco sp.	0	0	0	2	0	0	1	0	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3			
Falconiformes sp.	3	2	0	1	0	0	24	4	34	20	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	45			
VSE SKUPAJ	17	132	108	154	94	11	85	25	626	291	6	7	14	12	38	11	13	3	104	73	194	0	1045	325	960	255	0	150	0	2735	51	609		